

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİMDALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE SÖZLÜ TARİH ETKİNLİKLERİNİN
ÖĞRENCİ BAŞARI, BECERİ VE TUTUMLARINA ETKİSİ

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
İbrahim SARI

ANKARA

2007

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR CETVELİ.....	xii
TABLO, RESİM VE ŞEKİLLER CETVELİ.....	xiii

GİRİŞ

1. PROBLEM.....	20
1.1. Problem Cümlesi.....	21
1.2. Alt Problemler.....	21
2. AMAÇ.....	22
3. GEREKÇE VE ÖNEM.....	23
4. VARSAYIMLAR.....	25
5. SINIRLILIKLAR.....	25
6. TANIMLAR.....	25

BÖLÜM I

SOSYAL BİLGİLER, AKADEMİK TARİH VE SÖZLÜTARİH

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	30
1.1. Sözlü Tarih Kavramı.....	39
1.1.1. Sözlü Tarih İle Karışan Bazı Kavramlar.....	46
1.1.2. Sözlü Tarih Kavramının Tarihi Gelişimi.....	47
1.1.2.1. Sözlü Tarihin Kavramının Gelişiminde Üç Önemli Yaklaşım.....	49

1.1.2.2. Amerika’da Sözlü Tarih.....	51
1.1.2.3. İngiltere’de Sözlü Tarih.....	57
1.1.2.4. Almanya’da Sözlü Tarih.....	64
1.1.2.5. Fransa’da Sözlü Tarih.....	69
1.1.2.6. İtalya’da Sözlü Tarih.....	73
1.1.2.7. Türkiye’de Sözlü Tarih.....	78
1.2. Sözlü Gelenek.....	88
1.3. Kullanım Amaçlarına Göre Sözlü Tarih.....	93
1.3.1. Tarih Yazımında Sözlü Tarih.....	93
1.3.1.1. Tarih Yazımında Sözlü Tarih Görüşmelerinde Yöntem.....	105
1.3.2. Eğitim Amaçlı Sözlü Tarih.....	109
1.3.2.1. Eğitim Amaçlı Sözlü Tarih Görüşmelerinde Yöntem.....	112
1.3.2.2. Okullarda Uygulanan Sözlü Tarih Etkinliklerine Örnekler	117
1.4. Türkiye’de Eğitim Amaçlı Sözlü Tarih.....	129
2. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	132

BÖLÜM II

YÖNTEM

1.1. Araştırma Modeli.....	150
1.2. Araştırma Grupları.....	151
1.3. Deney Grupları.....	151
1.4. Deney Deseni.....	152
1.5. Veri Toplama Araçları.....	153
1.6. Deneysel İşlem Basamakları.....	157
1.7. Verilerin Çözümlemesi.....	161

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUM

1.1. NİCEL BULGULAR VE YORUMLARI.....	162
1.2. NİTEL BULGULAR VE YORUMLARI.....	165
1.2.1. Bilgiyi Düzenleme Becerisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	167
1.2.2. Olguyu Düşünceden Ayırma Becerisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	190
1.2.3. İlgisiz Bilgi Arasından İlgili Bilgiyi Bulma Becerisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	202
1.2.4. Kendinden Önceki Kuşakları Daha İyi Anlama ve Takdir Etme Becerisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	236
1.2.5. Değişim ve Sürekliliği Algılama Becerisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	259
1.2.6. Tüm Becerilere İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	265
1.3. KONUyla İLGİLİ TUTUM CÜMLELERİNE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLARI.....	269
1.3.1. “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti konusunu Sosyal Bilgiler dersinde çok iyi öğrendim” Cümlesinin Bulguları ve Yorumları.....	269
1.3.2. “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti konusunu Sosyal Bilgiler dersinde yeterince işledik” Cümlesinin Bulguları ve Yorumları.....	270
1.3.3. “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin ülkemiz açısından önemini iyice öğrendim” Cümlesinin Bulguları ve Yorumları.....	272
1.3.4. “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin tarihini öğrendim” Cümlesinin Bulguları ve Yorumları.....	273
1.3.5. “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin coğrafi özelliklerini öğrendim” Cümlesinin Bulguları ve Yorumları.....	275

1.3.6. “Kıbrıs Barış Harekâtı gazilerinin sınıfa gelip savaş anılarını anlatması K.K.T.C.’yi daha iyi tanımamızı sağlar” Cümlesinin Bulguları ve Yorumları.....	276
1.3.7. “Kıbrıs Barış Harekatı ile ilgili film ve belgesel izlemek isterim” Cümlesinin Bulguları ve Yorumları.....	278
1.3.8. “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne gidip gezmek Kıbrıs’ı daha iyi tanımamızı sağlar” Cümlesinin Bulguları ve Yorumları.....	279

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç ve Öneriler.....	281
KAYNAKÇA	292
EKLER	310
Ek 1: Araştırma İzni.....	310
Ek 2: Kıbrıs ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İle İlgili Başarı Testi Soruları.....	311
Ek 3: Görüşme Rehberi.....	314
Ek 4: Soru Tiplerini Gösteren Tablo Ve Grafik	316
Ek 5: Görüşmenin Bant Deşifresi.....	317
Ek 6: Öz Değerlendirme Formu.....	330
Ek 7: Tutum Formu.....	331
Ek 8: Fotoğraf 1: Sözlü tarih görüşmesinden bir görüntü.....	332
Ek 9: Öğrenci H’nin kompozisyonu.....	333
Ek 10: Öğrenci L’nin kompozisyonu.....	335
Ek 11: Öğrenci S’nin kompozisyonu.....	337
Ek 12: Görüşme Hazırlıkları İçin Kontrol Listesi.....	338
Ek 13: Başarılı Bir Görüşme Yapmanın İpuçları.....	339
Ek 14: Zorlukla Karşılaşmamak İçin: Görüşmeden Önce Ele Alınması Gereken Sorular.....	340

Ek 15: Sözlü Tarih Kayıtlarını Değerlendirmek İçin Kriter.....	341
Ek 16: Kağıtların Değerlendirme Kriteri.....	343
Ek 17: Görüşme Yapan Kişiler İçin Bir Rehber Taslağı.....	344
Ek 18: Sözlü Tarih Görüşme Soruları.....	347
Ek 19: Etkinlik CD'si.....	348